

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

ROČNÍK IV.

Redaktor: Podplukovník Bohumil Boček.

ČÍSLO 6.

Štábní kapitán pěch. L u d v í k N o v o t n ý :

Boj o osady.

(Dokončení.)

Jakmile útočník vnikne do osady, nemůže být podporován účinně dělostřelectvem, neboť to, neznajíc přesné situaci, může snadno ohrozit vlastní pěchotu. Při uvedeném již útoku na vesnici Villemonaire nezasáhlo ani francouzské, ani německé dělostřelectvo do boje uvnitř vesnice celý den jednak proto, že nemělo žádných zpráv o situaci, jednak snad také proto, že pro velkou bezpečnostní vzdálenost není ve vesnici možno, aby pěchota využila dělové palby.

Do jisté míry může býti dělová palba nahrazena minomety, neboť ty mohou snadno následovati pěchotu a pro strmou dráhu střely mohou se velmi dobře umístit mezi domy.

Též doprovodná děla, hlavně při bojích ve větších městech, se uplatní velmi dobře, a to přímo u střelbou proti obsazeným budovám a překážkám.

Jsou-li odpory v domech, zvláště tvrdošíjně hájených, s hlubokými sklepy, kde i dělová palba je málo účinná, prokáže výtečné služby a velmi dobře se osvědčí plamenomet. Zvláště Němci kladou důraz na použití tohoto zvláštního bojového prostředku při boji o osady (14).

Použití obrněných aut za útoku na osady se rovněž dobře osvědčilo. Obrněná auta razí cestu pěchotě a chrání ji neutralisováním nepřátelských zbraní. Požaduje se však, aby obrněná auta vyrazila s překvapením a tím znemožnila nepříteli použití protitankových kulometů a děl. Vyrazení musí předcházeti rekognoskace silnice aneb ulice, aby obrněná auta nenarazila znenadání na překážky, které by jim bránily v provedení úkolu.

Na použití obrněných aut za útoku uvádím tento příklad z bojů v r. 1918 (8): „15./10. 1918 jede četa OA. jako doprovod jezdeckta k vesnici Ardoye. Velitel čety OA. zjistí, že tato vesnice jest obsazena nepřítelem. Střelí proto celou četou na západní okraj vesnice a vyčkává příjezdu jezdců. Velitel čety OA. v dohodě s veliteli čet francouzských dragounů stanoví tento plán pro dobytí vesnice: Čety dragounů obejdou vesnici ze severu a jihu, OA. vniknou do vesnice a budou podporovat čištění vesnice zbytkem jezdců a cyklistů. Vesnice bylo dobyto bez vážnější nehody. Četa OA., zdržená ve vesnici objížděním překážek (dvě jámy na silnici), dohonila rychle jezdce v zahradách. Po dosažení OA. jest i tento odpor brzy zdolán.

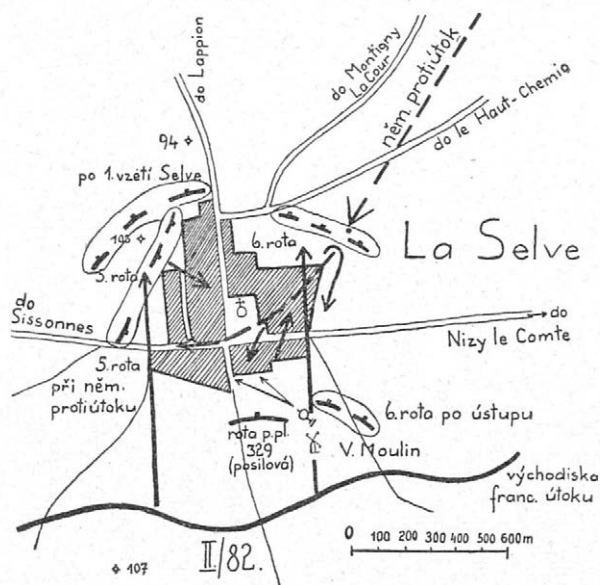
Také při pouličních bojích legií v Rusku a na Sibiři měla obrněná auta významnou úlohu.

Již za světové války, hlavně za bojů v r. 1918, velmi dobře se uplatnily při dobývání osad tanky. Při protiofensivě francouzské armády 18./7. 1918 byly tanky vydatnou pomocí pěchotě při útoku na vesnice (8). Tak u XX. armádního sboru bylo dobyto tanky vesnice Missy-aux-bois. Tanky marocké divise pomáhaly zdolat Dommiers a dvůr de la Glaux. U XXX. armádního sboru se zúčastnily tanky útoku na Viller-Hélou.

V budoucnosti význam tanků při bojích o osady a v osadě bude ještě větší. Při obchvatném útoku mohou tanky účinně krýt vnitřní křídlo útočící jednotky proti bočné palbě z osady. Při boji uvnitř vesnice mohou tato vozidla, využívající své drtivé síly, razit si cestu a tím i pěchotě mezi domy přes zahrady. Obzvláště tanky dělové mohou ničit i odpory uvnitř budov. Překážky na ulicích, nejsou-li speciálně budovány proti tankům, může tank snadno zdotat. Ale i tanky musí vyrazit s překvapením, aby tím rozrušily palbu obránce.

Snahou útočníka musí být co možná nejdříve zmocnit se opačného okraje osady a obsadit dobré předpolí. Obsazený okraj musí být co nejdříve vybudován proti velmi pravděpodobným protiútokům (čl. 438 a 439 něm. F. u. G.). Tento okraj bude vždy pod silnou palbou obránce, který se bude snažit znemožnit útočníkovi vyrazení z vesnice. Ve zprávě o boji ve vesnici Ardoye (příklad uvedený při použití obrněných aut) se praví: „Po dosažení východního okraje vesnice snažil se SPO. pokračovat v úloze. Je však po vyrazení z vesnice zastaven silnou palbou lehkých i těžkých kulometů z organisovaného postavení na Bergmolen. Dobře ukryté protitankové dělo brání vyrazení OA. Krátce poté nepřátelské dělostřelectvo ostřeluje terén před vesnicí.“

Francouzský útok a německý protiútok na osadu La Selve 19./10. 1918.

Náčrt 7.

Také nebezpečí nepřátelského protiútku bude v tomto okamžiku největší. Útočník musí proto co nejdříve organisovat palebnou základnu jednak k podpoře dalšího postupu, jednak i k odvrácení event. protiútků. Uspořádání jednotek a zásobování materiálem a střelivem bude nutné. Velmi důležité bude znova navázání spojení s dělostřelectvem.

Jak kritický jest okamžik, když nepřítel provádí protiútok na jednotku, která právě dosáhla opačného okraje osady a není ještě uspořádána, dokazuje boj o vesnici La Selve (2), (náčrt 7). Zpráva praví:

„Scházelo několik minut do 11 hod. (18./10. 1918), když velitel II./82 praporu dostal hlášení 5. roty, že dosáhl cíle. Za $\frac{1}{4}$ hod. poté hlásila 6. rota totéž. Ale najednou les severně od La Selve ožívuje. Je vidět hemžit se německou pěchotou v prostoru Montigny la Cour. Není pochyby, připravuje se protiútok. Přehradná dělová palba, příliš blízko vlastní čáry a pro nedostatečné spojení s dělostřelectvem, jen zemní telegrafii, byla neúčinná a protiútok se blíží. Vyžádaná přehrada byla špatně řízena. Zatím se Němci zmocnili východního výběžku La Selve a prosakují vesnicí. Je 13 hod. 6. rota drží jen malými částmi jižní okraj La Selve a Vieux Moulin; zbytek je rozprášen po planině až na východiště. Jen 5. rota je stále na svém cíli. Avšak pravá četa po ústupu 6. roty cítí prázdno vpravo. Tyto minuty jsou kritické. Ale 5. rota, ačkoliv měla již málo střeliva, stále čelí protiútku. Konečně v 17.30 hod. se vyžádaná posilová rota od p. pl. 329 se zbytky praporu znovu vrhla na Němce a do večera je z vesnice úplně vytlačila.

Vidíme, že boj o vesnici je velmi nejistý. Málokdy má útočník přesné zprávy o odporech uvnitř vesnice a o zálohách tam umístěných. Proto snadno může útok skončit nezdarem. Je třeba, aby potud, pokud boj v osadě trvá, zůstala před osadou záloha, která by podchytila a chránila ústup, kdyby se útok nezdařil. Správně disponoval velitel II./67. franc. praporu při útoku na vesnici Villemontoire, když ponechal 6. rotu jako zálohu ve východišti před vesnicí, která kromě podpory rot prvního sledu měla chránit případný ústup při nezdařeném útoku (náčrt 6).

Po dosažení okraje a vyčištění osady, zejména větších, není útočník zbaven překvapení. Nepřítel může být skryt v sklepích, v odlehlých domech, odkud má možnost působit náhle do týlu útočících vojsk. Proto i po dobytí a překročení osady je třeba ponechat v ní bezpečnostní osádku, která by jistila při dalším postupu tyl útočníka proti překvapení (P-I-1, čl. 774).

Z toho, co bylo dosavad řečeno, vysvítá, že velení a řízení boje o osady a v osadách je velmi ztíženo pro nepříznivé podmínky pozorování a spojení. V takovém boji se útočící jednotky snadno vymknou velitelství z rukou, a proto je třeba velení zesílit tím,

a) že se akce svěřují těžce jednotce nebo že aspoň jedné jednotce bude svěřen úkol na jeden z boků vesnice a jeho obchvat, jak již bylo podotčeno na začátku této stati,

b) že styk mezi jednotkami bude zabezpečen silnými styčnými oddíly dobře vedenými,

c) že příčných tepen a náměstí v osadách bude využito k uspořádání jednotek a spojení se sousedy,

d) že se při setmění boj zastaví.

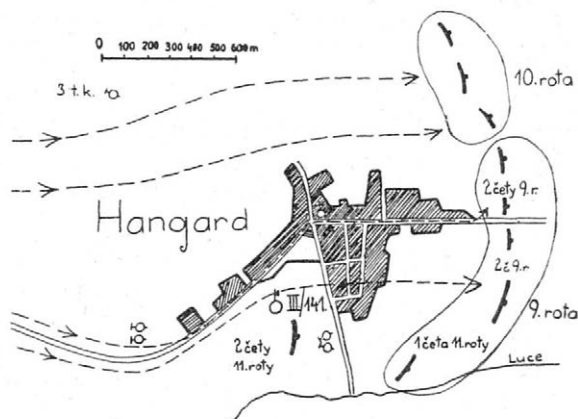
Co se týká poslední zásady za d), lze se od ní uchýlit, t. j. možno útočit na osadu v noci, lze-li předpokládat, že nepřítel bude překvapen, a jsou-li terén a poměry v osadě útočícím vojskům známy. Bude tomu nejčastěji při protiútku k zpětnému dobytí osady. Takový protiútok byl proveden III./141. franc. praporem 12/4 1918 (2) náčrt 8):

„Prapor útočil na vesnici Hangard-an-Santere čelně, neboť za noci obchvaty jsou velmi obtížná operace. 9. rota přitisknuta na pohyblivou přehradu a využívajíc palby lehkých kulometů v chodu, překvapila německé kulomety na západním okraji vesnice, takže se vzdaly. V půlhodině bylo vesnice dobyté a Němci v nepořádku prchali do sklepů, jež byly ihned čišťeny. I ostatní dvě roty rozptýlily obránce a dosáhly východ-

ního okraje Hangard. V 21. hod. se situace ustálila. Ztráty byly značné. 9. rota ztratila nejvíce, hlavně palbou těžkých kulometů uvnitř vesnice.

Je zřejmo, že nevýhoda nočního útoku na vesnici tkví v nemožnosti správné orientace, hlavně ve vesnici. Že tento protiútok měl přes to úspěch, možno přičítat jen slabšímu odporu Němců, kteří byli překvapeni a neměli dostatečně organisovanou obranu vesnice, dále rychlosti postupu a elánu, hlavně 9. roty, což jí bylo umožněno jen znalostí terénu z dřívějších dob.

Noční protiútok III./141 francouzského praporu na osadu Hangard.

Náčrt 8.

Následující příklad pojednává o nezdařeném nočním útoku II./82. praporu na vesnici La Selve (2); ztroskotal se jen proto, že nebyl připraven. Tři čety praporu za podpory čtyř obrněných aut se měly zmocnit vesnice bez dělostřelecké přípravy, aby nepřítel byl překvapen. Obrněná auta, která vyrazila dříve, hlukem motoru upozornila Němce a ti spustili dělovou přehradu. Francouzské pěchotě se podařilo vyrazit z východiště dříve, než byla spuštěna německá dělostřelecká přehrada. Útok se pomalu a v klidu rozvíjel až do chvíle, kdy se najednou silná německá palebná přehrada snesla na útočný sled a jej zastavila a rozprášila. Útok tak slibně začatý byl zlomen. Obrněná auta pak zmizela dozadu.

Neúspěch útoku byl tedy zaviněn nedostatečnou přípravou, nesprávným použitím obrněných aut a nedostatečnými počty.

IV. Obrana osad.

Již v úvodní stati této studie jsem zdůraznil, že taktický význam osad tkví především v jejich obranné hodnotě.

Vesnice v pásmu útočníka sama o sobě tvoří značnou překážku, jejíž odolnost můžeme několikanásobně zvýšiti palbou, překážkami a technickou úpravou (opevněním) osady.

Naše předpisy zdůrazňují využití osad jako přirozených opěrných bodů (P-I-1, čl. 835, 836, G-V, čl. 452), ovšem jen tehdy, mají-li pro

obranu cenu, neboli když usnadňují a zesilují obranu. Tato cena je menší nebo větší a závisí na třech důležitých prvcích, a to na poloze v terénu, na rozměrech osady a na konstrukci a materiálu staveb. Nejlépe vyhovuje taková poloha osady, která má široký rozhled, daleký výstřel, možnosti dobrých bočních palb a ovládá tak i okolní terén. Taková osada je velmi vážnou překážkou pro útočníka, tvoří důležitou masku, rozkládá nepřátelský útok, dále zakrývá nepříteli všechno, co se u obránce děje a co útočícího očekává uvnitř tohoto skrytu anebo za ním. Osada se pak může stát baštou celé obranné sestavy.

O rozměrech osad bylo již pojednáno ve statí II. Osady přitahují palbu, hlavně dělovou, jsou vydány účinku bojových plynů. Proto osady malých rozměrů vůbec neobsazujeme (P-I-1, čl. 835), anebo jen velmi malou osádkou. Výjimkou mohou být i dvory, zámky, kláštery, továrny o samotě vhodně položené, z odolného materiálu vystavěné, se silnými zdmi a s hlubokými sklepy, které odolají palbě polního dělostřelectva a které hlavně ve válce pohybné mohou být úspěšně hájeny. Osad velkých a měst můžeme dobře k obraně využít. Mají značnou šířku, a tím nabývají ceny jako překážka, a hloubku, která dovolu je organisovat obranu uvnitř osady anebo na několika obranných čarách.

Způsob stavby objektů a domů je rozhodujícím činitelem pro posouzení obranné hodnoty vesnice. Čím masivnější jsou budovy a sklepy, tím je snadnější obrana, máme-li na zřeteli ochranu proti dělové palbě. Jinak — na př. budovy z dřeva — se stává osada bez ceny pro obranu jako opěrný bod.

Účinek dělové palby v osadách se řídí podle použitých ráží a intensity palby.

Stavby se stránky materiální byly posouzeny v statí II. a bude o tom ještě dále pojednáno.

Jak již dříve uvedeno, útok na osadu má být veden zásadně obchvatem. Proto obrana vesnice nezáleží jen v odporu zařízeném ve vesnici samé, nýbrž opírá se o odpory zřízené mimo vesnici v okolním terénu tak, jak se o tom zmiňuje náš předpis P-I-1 v čl. 836, jakož i francouzský Cvič. řád pro pěchotu, II. díl, čl. 727, který praví, že obrana osady záleží: ve vnějších bočních palbách, v organisaci uvnitř osady a v činnosti záloh umístěných mimo vesnici.

Podobně píše i německý předpis F. u. G. v čl. 423.

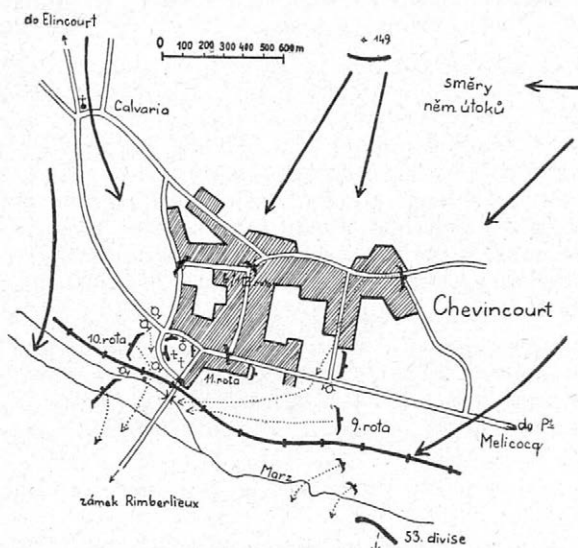
Zásadu, co se týká zařízení terénu k obraně mimo osadu, potvrzují nám četné příklady ze světové války. Uvádím z nich tyto (2):

„III./12. francouzský prapor měl 10/6 1918 vytvořit středisko odporu ve vesnici Chevrincourt a bránit ji ve spojení napravo s pěším plukem 112 a nalevo s I./12. praporem v Marest. Během boje 11/6 pravý soused (pěší pluk 112) zmizel a obnaženého boku využili Němci k obchvácení vesnice Chevrincourt z jihu a donutili obránce jednak k ústupu, jednak část jich obklíčili; pak po hrdinném boji upadla tato část do zajetí.“ Vidíme, že o samém středisku odporu je těžko se ubránit, není-li obrana zajištěna a podporována na bocích.

Opačné poučení nám přináší obrana vesnice Villemontoire 25/7 1918. Útok francouzského praporu II./67., podporovaný mohutným dělostřelectvem, byl proveden čelně. Ačkoli francouzské jednotky vnikly do ves-

nice, nemohly dále postupovat pro tvrdošíjný odpor Němců uvnitř vesnice a pro palbu německých kulometů na svazích obou údolí (po obou stranách vesnice). Teprve za stmívání mohly vniknout francouzské posily do vesnice. Tento příklad nám ukazuje názorně účinek kulometů, umístěných mimo osadu a působících před vesnicí do boku útočníka (náčrt 9).

Obrana vesnice Chevincourt III./12. francouzským praporem.

Náčrt 9.

Důležitou otázkou je, kde vésti hlavní obranu osady, zda před vesnicí, na okraji anebo uvnitř osady?

Náš P-I-1 kladé důraz na obranu před vesnicí, a to v čl. 836, kde praví: „Okraje osad brání jednotky, které se zahrnují na takovou vzdálenost od nich, aby se nemusily obávat ničivé palby, řízené na okraj hájeného objektu.“ Další odstavec uvádí: „Vnitřní obranné zařízení připravíme v období, kdy se fronta ustaluje — tedy až později.“

Belgický předpis pro pěchotu v čl. 179 říká: „Vnější obranu osad nutno umístit na určitou vzdálenost vpředu a záleží v rozmístění jednotlivých stráží navzájem se bočně postřelujících. Belgický předpis neklade tedy hlavní úsilí před vesnici, nýbrž jen sled stráží k pozorování a zajištění. Toto ustanovení má asi na zřeteli účinek nepřátelské dělové palby, řízené na okraj osady a před osadu.“

Německá ustanovení jsou tatáž a v knize mjr. Buchdruckera „Gefechtsexerzieren der Infanterie“, zpracované podle německých předpisů, jest uvedeno: „Obránce přednese své krycí prvky před vesnicí a na její okraj. Čára hlavního odporu jest obvykle uvnitř vesnice. Je to pásmo souvislé a členěné do hloubky. Podle této zásady se řídili Němci ve většině případů i za světové války (příklad obrany vesnice Villementoire).“

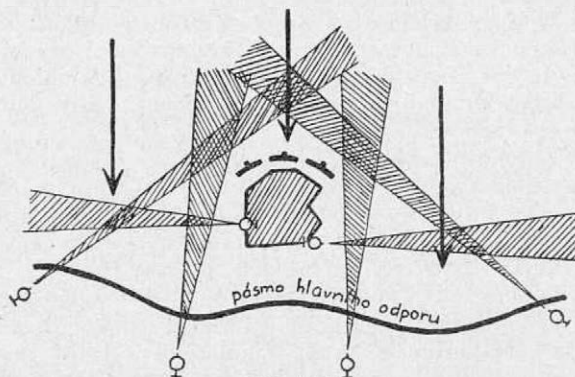
Zato všechny předpisy, jakož i názory soukromé jsou zajedno v tom, že je nepřijatelná obrana na okraji osady. Okraj skýtá dělostřelectvu

výborný cíl a obránci nedovoluje organisovat obranu do hloubky. Ve velmi zajímavém článku „La defence des localités“, uveřejněném v Bulletin Belge 1932, připouští autor jen dvě výjimky, a to v postavení předních stráží při ústupovém boji. V obou případech je třeba co nejdéle utajit umístění a překvapit nepřítele. Okraje osady s dobrým rozhledem a hlubokým předpolím dovolují daleké palby. Obránce se za těchto fází boje nemusí obávat zasažení četného dělostřelectva nebo velkých ráží útočníkem. Avšak obránce na okraji osady musí dbát, aby bojová stanoviště byla maskována a jejich úprava byla provedena nenápadně. Výhodné bude provést klamnou úpravu (střílny a p.) v bodech neobsazených. Dalekého výstřelu dosáhneme někdy, obzvláště v terénu rovném, umístěním kulometů na střechách.

Ještě v jednom případě jest odůvodněna obrana na okraji osady, a to tehdy, je-li osada na odvráceném svahu a uniká tak pozorování útočníka.

Pásmo hlavního odporu bude proto před osadou, nemůžeme-li přístupy na okraj osady bránit palbou kulometů umístěných mimo osadu a uvnitř osady, a to bočnou nebo šikmou palbou se stran osady. Uvnitř osady povedeme čáru hlavního odporu, můžeme-li okraj osady pozorovat a postřelovat zbraněmi umístěnými mimo osadu.

Obrana osady předsunuté před pásmo hlavního odporu.

Osada může však být položena před pásmem hlavního odporu anebo za ním. I v této situaci může být osad využito při hájení terénu.

Obrana osady v týlu hlavního postavení musí směřovati k tomu, aby vytvořila z osady ohnisko odporu, které by se mohlo samo úporně hájit na všechny strany, vnikl-li by útočník do pásma hlavního odporu. Taková osada má usnadnit skrytý postup jednotek určených k protiótoku k zpětnému získání terénu vpředu, jež obránce ztratil.

Je-li osada před pásmem odporu s dobrým rozhledem, bude výhodné ji obsadit při možnosti dobrého vzájemného bočního postřelu a bránit ji jako součást pásma odporu. Bude velmi užitečné, zřídí-li obránce na zadním okraji osady tvrze v zvlášť pevných budovách, odkud lze bočně postřelovati pásmo hlavního odporu, které opět bočně a šikmo postřeluje boky a přední okraj osady (náčrt 10). Útok na takové ohnisko odporu je velmi obtížný. Dokud není zdolán, ohrožuje útok na postavení mimo osadu účinnou bočnou palbou.

Obrana uvnitř osad.

Organisace obrany uvnitř osady záleží ve vytvoření postupných čar obranných, chráněných překážkami, v zřízení tvrzí, ovládajících východy z osady, a v přípravě protiútoku.

Postupné obranné čáry zřídíme v ulicích rovnoběžných s okrajem osady. Obrana musí být organisována do hloubky. Za tím účelem upravíme k palbě pevné budovy, v nichž můžeme samočinnými zbraněmi bočně postřelovati ulice, hlavně křižovatky. Tím vytvoříme několik palebných přehrad za sebou napříč osady. Ulice přehradíme překážkami a barikádami a zřídíme též překážky proti tankům a obrněným autům (podrobnosti jsou uvedeny dále).

Protože výstřel na těchto postupných obranných čarách bude velmi omezen a dojde často k pouličnímu boji zblízka (v domech, o domy), je třeba věnovati na obranu uvnitř vesnice hodně pěchoty. Velikost osádky můžeme snížit, když výstřel a tím využití palby zlepšíme zbouřením některých překážejících staveb a palbou kombinovanou s překážkami můžeme ovládnouti některé ulice a cesty tak, že se určité části stanou pro obranu pasivními a můžeme v nich ponechat jen osádky malé, jenom bezpečnostní, nebo je vůbec neobsazovat.

Obsazení pásma odporu se provede po způsobu opěrných bodů neb opěrných stanovišť, na př. seskupením několika pevných budov, nebo v zámku a k tomu patřícímu parku, v kostele se hřbitovem atd. Tyto skupinky obránců mají být pohromadě k usnadnění velení a musí mít možnost vésti boj samostatně na všechny strany bez ohledu na sousedy. Tyto opěrné body musí býti přesně ohrazeny, aby dělostřelectvo je mohlo účinně a bezpečně podporovat.

Mezi obrannými čarami a na zadním okraji osady organisujeme v nejpevnějších budovách tvrze jednak pro ovládnutí východů z osady, jednak také proto, abychom mohli v osadě klásti odpor krok za krokem i mezi obrannými čarami. Tyto tvrze musí býti vybaveny tak, aby se mohly, kdyby byly obklíčeny, co nejdéle bránit. Proto je vybavíme dostatečným počtem střeliva, potravinami a materiálem.

Podaří-li se útočícímu vniknout do osady a zmocnit se části pásma hlavního odporu, podniknou zálohy umístěné v tvrzích protiútoky, aby útočníka vypudily. Pro tyto protiútoky třeba připravit cesty přes dvory a zahrady nebo i napříč domů probouráním zdí.

Kromě toho jsou i mimo osadu umístěny zálohy tak, aby byly připraveny buď protiútokem dobýt ztracené osady nebo uvolnit její boky obchvácené útočníkem. Budou-li tyto protiútoky podporovány palbou tvrzí zřízených na zadním okraji osady, které útočník dosud nezdolal, mohou míti poměrně snadno úspěch.

Ochrana boků osad má veliký význam proti obchvatným útokům, jak již bylo podotčeno na začátku této kapitoly, a proto vyžaduje zvláštní pozornosti a péče.

Boky osady bráníme zbraněmi k bočnímu postřelu, umístěnými v osadě; zpravidla budou určeny též k bočné palbě před obranné postavení na stranách osad a mají bránit obchvatu osady. Tyto kulometry musí býti obzvláště dobře chráněny, aby zbaveny o jiné starosti mohly plnit hlavní úkol i po dobu dělové palby. Boky osady chráníme též palbou kulometů umístěných mimo vesnici a stranou a vzadu.

Obsazení a obrana budov:

Obrana budov je svěřována výhradně pěchotě. Síla osádky se mění podle velikosti budovy. Osádka se dělí na jednotky bojové a záložní. Podle ruských pramenů („Sputnik krasnago komandira“, Moskva 1920) se počítají pro bojové jednotky na každé okno podle velikosti 2—3 střelci, anebo na každý délkový metr obvodu budovy jeden muž. K tomu třetina jako záloha.

V každé místnosti má být co možná jedna organická jednotka (roj nebo družstvo) k obsazení oken a střelen. Několik mužů má být ponecháno pro službu zásobovací a spojovací, k odnášení raněných a p.

Těžké kulometry umístíme v pevné budově, odkud je možná bočná palba, avšak nesmíme zapomenout určit a připravit záměnná postavení pro ten případ, že situace bojová nebo dělová palba donutí kulomet k změně palebného postavení.

Záložní jednotku umístíme tak, aby mohla obranu zesílit anebo bránit se na místě. Úkolem záložních jednotek je také provádění požárních opatření.

Požadavky kladené na vlastní dělostřelectvo při obraně osad jsou: zesílit a prodloužit palebnou přehradu před vesnicí, předvídat a připravit palby na boky vesnice a před obranné čáry uvnitř vesnice, a to do prostorů, které nelze postřelovat z obranného postavení, položit uzavírací palbu na zadní východy z osady, abychom znemožnili nepříteli vyražení z vesnice.

Úprava osady na obranu.

Aby obranná hodnota osady byla co největší, je třeba ji co nejvíce zesílit technicky, aby především odolala úspěšně nepřátelské dělové palbě. Pod tímto zorným úhlem musí býti prováděny veškeré opevňovací práce; obvykle jsou velmi usnadněny množstvím materiálu a dostatečným počtem technického nářadí.

Osada, která má být zařízena k obraně, musí mít pevné budovy. Dřevěné budovy nejsou způsobilé pro tyto účely. Osada musí býti evakuována od civilního obyvatelstva a musí býti zbavena všech snadně zápalných věcí (dřevěné budovy, stodoly, doškové střechy, sláma atd.).

Pro provádění opevňovacích prací je rozhodující o b r a n n ý p l á n, který určuje také, v jakém pořadí podle naléhavosti má býti úprava osady provedena po stránce technické.

Postup prací bude:

umístění kulometů pro bočný postřel v terénu na stranách osady, úprava a opevnění jejich palebných stanovišť;

vyčištění předpolí, pokud to vyžaduje výstřel (vymýcení křovin, odstranění plotů atd.);

organizace postupných palebných přehrad uvnitř vesnice (úprava budov, zřízení překážek);

úprava sklepů pro obranu i jako krytů;

zbourání budov a zdí překážejících v palbě na postupných čarách odporu;

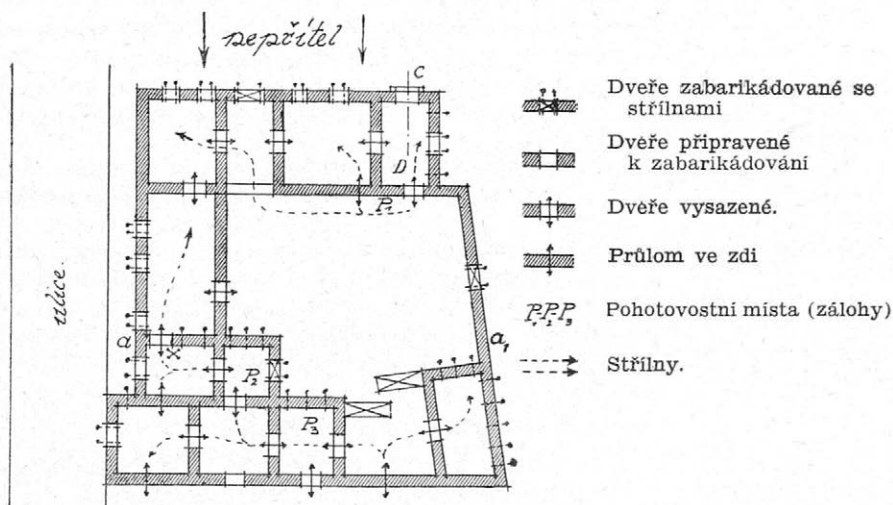
odstranění všech budov snadno zápalných a hořlavého materiálu z obsazených budov;

zřízení krytých komunikací pro spojení, zásobování a provedení protiútoků.

Podle toho jde při úpravě osady o tyto zvláštní technické práce: zařízení budov a sklepů k obraně a jako úkrytů, využití různých druhů ohrad k obraně, překážky.

Úprava budov a sklepů (náčrt 11).

K obraně zařizujeme budovy pevné v takových místech, odkud lze co nejlépe postřelovat prostory, kde musí nepřítel postupovat.

Náčrt 11.

Vzhledem na očekávanou palbu dělostřelectva a minometů zařizujeme jen níže položené části budov (obvykle jen přízemí, u několikapatrových budov nejvýše ještě I. poschodí), (náčrt 12, 13; viz příloha 1. a 2.).

Budova určená k obraně musí býti z kamene nebo z cihel, nikdy ne z dřeva. Má-li střechu lehce hořlavou, musíme ji strhnout. Postup prací:

1. Nejprve je třeba zabarikádovat všechny vchody do budovy. Dveře a vrata se zamknou a je třeba je podepřít trámecm a obložit pytli plněnými zemí nebo pískem proti střelám pěchotních zbraní. Náčrt 14 ukazuje vrata podepřená s násypem zvenku. Na náčrtu 15 jsou dveře zabarikádované bednami naplněnými pískem.

Protože vrata jsou prvním cílem dělostřelectva doprovodného, minometů a ženijních hlídek, doporučuje se mimo to celý prostor za vchodem v budově zatarasit naloženými vozy, nábytkem atd., aby, kdyby byl zničen vchod, bylo znemožněno nepříteli vniknutí do budovy. U vchodů, jež musí zůstat otevřeny, je třeba připravit materiál k zabarikádování. Neprovedou-li se tato opatření, může to mít nepříjemné následky, jak to dokazují četné příklady. Na př. v bitvě u Gravelottu r. 1870 Prusáci dobyli velmi statečně hájeného dvora St. Hubert jen proto, že nebyla dostatečně zatarasena; jimi se dostali Němci do dvora a donutili Francouze k ústupu.

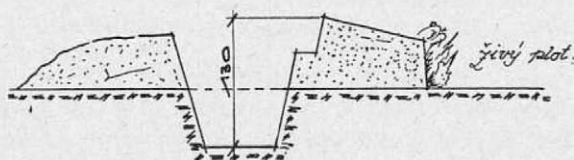
2. Okna upravíme podobně jako vchody. Veškerá okna zabetonujeme deskami a podepřeme je trámy zevnitř, abychom znemožnili nepříteli

vrhání ručních granátů a také vniknutí oknem do budovy. Okenní výklenek vyplníme pytli s pískem a ve výši 130 cm od podlahy zřídíme střílnu (náčrt 16). Nestáčí-li okna, zřídíme střílny proražením zdiva.

3. **Balkony** mají při obraně budov veliký význam pro bočný postřel budovy nebo pro vrhání granátů na nepřítele, který se dostal až k budově. Balkon obložíme pytli s pískem a tak vytvoříme ochrannou zeď (náčrt 13).

4. Na půdě můžeme umístit jednotlivé střelce, hlavně jako pozorovatele.

5. **Sklepy**, mají-li otvory do ulic, jsou velmi způsobilé pro umístění těžkých kulometů, ovšem mají-li dobrý výstřel (náčrt 17; viz příl. 2.), poněvadž hluchý prostor je před kulometem co nejmenší. Aby tyto sklepy odolaly i nejtěžší dělové palbě, musí mít zesílený strop, a to železnými kolejnicemi a betonovou vrstvou. Poněvadž tyto stropy musí také vzdorovat tlaku zdiva po rozstřílení domu, musí být náležitě podepřeny, a to tak, aby tyto podpory odolaly tak ohromnému zatížení. Bude třeba také upravit vchody anebo zřít nové východy k snadnějšímu a rychlejšímu obsazení nebo opuštění sklepů. Tyto práce musí provést ženijní oddíl. Sklepy, které nemají otvory do ulic, můžeme podobným způsobem upravit jako úkryty pro zálohy, obvaziště, SV., sklad střeliva a p.

Náčrt 18.

Budova musí býti zařízena tak, aby i při vniknutí nepřítele mohla býti hájena. Za tím účelem u všech vchodů uvnitř budovy musí býti připraven materiál k zabarikádování. K usnadnění spojení uvnitř budovy musí býti proraženy otvory v místnostech, kde nevyhovují vchody.

V podlaže všech poschodí je třeba prorazit otvory, aby mohl být nepřítel zasažen, hlavně ručními granáty, když vnikne do spodní místnosti. Schodiště buď rozebereme anebo zabarikádujeme.

Uvnitř budov musí být tabulky a ukazovatele k usnadnění orientace. Nesmí se zapomenout na požární opatření; záleží v odklizení hořlavých látek a v připravení prostředků k hašení ohně.

Využití různých druhů ohrad k obraně.

Na okraji osad před budovami, kolem zahrad a parků jsou různé ohrady, které netvoří jen překážku pro nepřítele, nýbrž kterých může být využito ke skrytému umístění obránce. Dají se zde vytvořit opěrné body málo viditelné, odkud lze nepřítele velmi dobře překvapit.

Tyto ohrady mohou býti upraveny tímto způsobem:

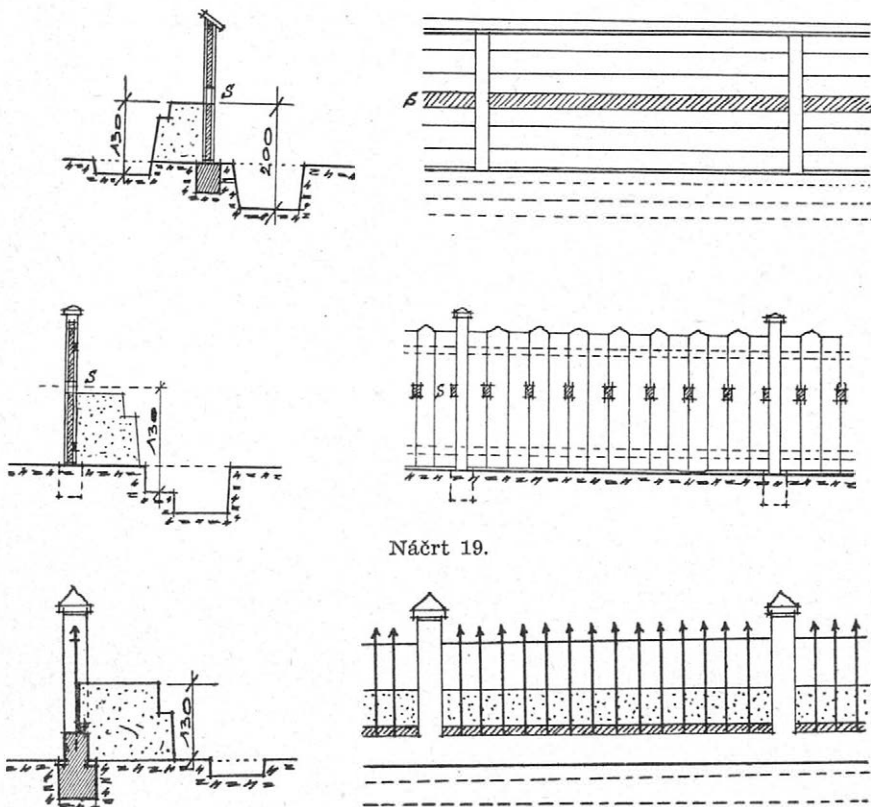
1. **Živý plot** (náčrt 18) je velmi dobrý skryt proti nepřátelskému pozorování. Střelecký zákryt vykopeme na straně od nepřítele odvrácené, takže jej není zpředu vůbec vidět.

2. **Dřevěný plot** kryje rovněž před pozorováním nepřítele, pro obranu nutno zřít v něm střílny. Uvnitř plotu nasypeme země do výše 130 cm

tak, abychom byli kryti. Mimo to je radno před plotem vykopati příkop nejméně 2 m hluboký, aby nepřítel nemohl střílen použít. Střílny mají býti jedna od druhé nejméně na metr (náčrt 19).

3. Železné tyčkové ohrady, jaké nalézáme kolem zahrad, parků, hřbitovů atd., jsou dobrými překážkami. Dělová palba proti takovým ohradám bývá málo účinná. Zákryt střelecký vytvoříme uvnitř ohrady, jak uvedeno na náčrtu 20.

4. Zděné ohrady z cihel anebo z kamene jsou jako stanoviště střelecká méně způsobilé. Nechrání proti palbě dělostřelectva, naopak úlomku zdiva způsobují ještě větší ztráty (náčrt 21 a 23 viz na příloze 3.).

Náčrt 19.

Náčrt 20.

Jsmo-li přece nuceni využít těchto zdí k obraně, musí býti zeď nejméně 45 cm tlustá. Sílu zdi můžeme zesílit náspem před zdí anebo za zdí. Je-li zeď vyšší než 130 cm, musíme buď vyrazit střílny (což vyžaduje mnoho práce a času) anebo postavit stojan tak vysoký, aby stojící střelec mohl střílet přes zeď. K zmenšení účinku úlomků zdiva je nutno vrch obložit drnem anebo pytli s pískem. Je-li zeď nižší, musí býti vykopán střelecký zákryt do hloubky pro stojícího střelce.

Po dobu dělové palby doporučuje se osádku ukrýti nedaleko v domech, v sklepech anebo v úkrytech a u zdi ponechat jen pozorovatele.

5. Doporučuje se před vchody ohrad vysunout zvláštní opěrné body pro bočný postřel.

Na náčrtu 22 vidíme takový opěrný bod (a, b) před branou (d) s překážkami (e, f, g) a s materiálem k zabarikádování vchodů (a): (—h— rozsocháče, —v— vozy naplněné, —k— kamenné balvany).

Náčrt 23 nám ukazuje opěrný bod na rohu ohrady (může ho být i použito i na rohu ulice), vybudovaný podobně, jak v předešlém odstavci uvedeno, s úkolem bočně postřelovati těžkými kulomety předpolí před ohradou nebo budovou.

c) Překážky.

Při boji v osadě můžeme použití všech známých překážek, při čemž využíváme především překážek přirozených. Zásadou musí být, aby překážky byly vždy v účinné palbě obránce.

Před osadou stavíme normální překážky kolíkové s ostnatým drátem. V osadě samé použití kolíků, hlavně dřevěných — je-li silnice nebo ulice šterkovaná nebo dlážděná — vyžaduje mnoho práce a času. Uvnitř osady používáme k budování překážek železných kolíků anebo rozsocháčů.

Překážkami mají být uzavřeny všechny cesty a ulice, a to po celé šířce, aby je nemohl nepřítel obejít. Tím dostáváme nepřítele do účinné boční palby a usměrňujeme jeho postup ve směru pro obránce nejvýhodnějším.

Záseky stavíme v místech, kde je pro to dostatek materiálu (parky, zahrady, les). Mají však tu nevýhodu, že překážejí v palbě.

Velmi účinně můžeme ztěžovati postup útočníka zadrátováním živých a tyčkových ohrad, natažením drátu mezi stromy, hlavně v zahradách a v parcích. Tyto překážky mají tu nepopiratelnou výhodu, že je nelze vidět, můžeme tedy nepřítele překvapit, a nedají se snadno dělostřelectvem zničit.

Speciální překážky v osadách jsou barikády; můžeme je vybudovati z nejrůznějšího materiálu (kameny z dláždění, z kulatin a trámů, z vozů zatížených kamením atd.). Neslouží přímo k obraně jako v dobách dřívějších, nýbrž jejich úkolem je především překážet obrněným vozidlům, hlavně obrněným autům, v postupu. Mají-li však tyto překážky znemožniti také jízdu tanků, musí míti barikády zřepředu kolmou pevnou stěnu, nejméně 75 až 100 cm vysokou, anebo musí býti před barikádou příkop alespoň 1 metr hluboký a 3 m široký s kolmými stěnami. Nevýhodou těchto překážek je, že jejich zřízení vyžaduje mnoho času, práce a materiálu. Proto na začátku budeme se musiti spokojiti aktivní obranou protitankovými zbraněmi a postupně ji zesílíme překážkami nejprve v místech, kde lze očekávat nájezd tanků. Též miny se velmi dobře osvědčily za světové války jako překážky protitankové.

Vedení obranného boje.

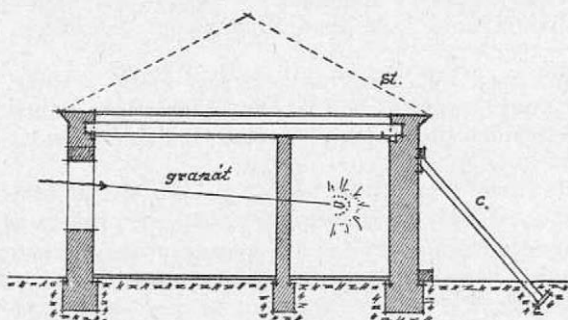
Obranu osady a jejího okolí svěříme co možná jedné jednotce. Není-li to možné (u osad příliš rozsáhlých), je třeba svěřiti téže jednotce bok osady a zároveň terén přilehlý, který lze s onoho boku ovládati přímou palbou. Toto rozdělení má tu výhodu, že zabezpečuje výborný soulad vzájemné podpory bočnou a šikmou palbou a že umožní

zvýšit a snížit hustotu obsazení osady podle mohutnosti nepřátelské dělové palby. Tyto výhody mohou uplatnit obě jednotky s osadou sousedící. Potom ovšem třeba obranu osady, v níž je styk obou jednotek, svěřit silnému styčnému oddílu.

Velení musí být přesné a promyšleně organizováno. Velitelé nižších jednotek v osadě pro nepřehlednost a veliké obtíže spojení budou velmi často přenecháni sami sobě a nuceni vésti boj samostatně.

Každý velitel je odpověden za udržení terénu, který je mu svěřen.

Zálohy uvnitř vesnice umísťujeme co možná v bezpečných úkrytech. Není-li jich, vyhledáme místa taková, aby ve směru k nepříteli byly nejméně dvě zdi, aby jimi byla vojska chráněna proti účinkům nepřátelského dělostřelectva (granáty), náčrt 24. Taková místa uvnitř budov anebo na dvorech musí být volena tak, aby mohla jednotka rychle plnit dané úkoly (protiútoky, zesílení, obsazení posic). Blízko úkrytu záloh musí být pozorovatelé, kteří mají hlavně po dobu dělové palby pozorovat a včas hlásit události v pásmu odporu.

Náčrt 24.

Za nepřátelského útoku se palbou před okraj osady a její boky snažíme útočníkovi zabránit, aby nevníkl do osady. Podařilo-li se přesto nepříteli vniknouti do osady, vytlačíme ho protiútokem, který musí být veden s překvapením a s největší rázností. Kdyby se protiútok nezdařil, hájíme vnitřek osady na postupných čarách odporu dům za domem.

Vnikne-li nepřítel do budovy, brání se zálohy na místě, zabraňujíce nepříteli zmocnit se dalších částí budov, anebo provedou odvetný úder s úkolem, dobýti zpět celého objektu. Při tomto boji používáme údernických skupení, která bojují hlavně ručními granáty a bodákem. Jen když se nepodaří protiúder, ustupuje osádka krok za krokem a klade odpor v každé místnosti budovy. Doporučuje se použít ručních granátů plněných plynem anebo umělou mlhou.

Stanoviště velitele budovy je na takovém místě, odkud může nejlépe řídit boj, a v blízkosti záloh. Musí zajistit dobré spojení jak uvnitř budovy, tak i s nadřízeným velitelem mimo budovu. Pro tyto účely jsou zvlášť způsobilé prostředky akustické (zvonky, gongy, sirény) a optické. Telefonické spojení, hlavně mimo budovu, bývá brzy přerušeno. Velmi dobrou službu může prokázat zemní telegrafie.

Není-li možné další udržení budovy, nutno ji opustit po krajním odporu, což bude však jen řídký případ. Snahou obráncovou, jak již bylo

na jiném místě uvedeno, musí býti, aby byl objekt ubráněn stůj co stůj. Proto obrana budov musí být vedena houževnatě a s největší obětovností.

To platí zejména pro udržení opevněných tvrzí, které se i při úplném obklíčení musí hájiti a nesmějí pomýšlet na ústup ani na vzdání. Tím se usnadní provedení protiútoků záloh, umístěných mimo osadu.

Krásný příklad statečného hájení tvrze jest uveden ve zprávě o obraně vesnice Chevrincourt 11/6 1918 (2):

„Ve vesnici Chevrincourt, kterou hájil III./12. francouzský prapor, byla vybudována uvnitř osady v prostoru kostela a hřbitova tvrz. Během celého dne útočili Němci na vesnici, obchvátili ji z jihu a kolem 18. hod. vnikli do ní.

6./112. rota, vyslaná k zesílení III./12. praporu, hájila tvrz kolem kostela a odrazila všechny útoky Němců. Tato rota spolu s 11. rotou p. pl. 12 byla do večera kolem kostela napolo zbořeného Němci obklíčena. Od 19.30 hod. se stala situace jednotek ve vesnici zoufalou, ale obě rotý pokračovaly srdnatě v boji. 6./112. rota měla se stáhnouti přímo na hřbitov a ke kostelu a skupina 11. roty měla držeti domy na východ od kostela. Jedna četa těžkých kulometů měla kulometry postaveny na zdi západně od kostela, odkud bránila Němcům vniknutí do domů. 6./112. rotě se podařilo obsadit hřbitov a kostel, který hájila do 21. hod., kdy byla zajata, jsouc úplně vyčerpána dvoudenním bojem. Skupina 11. roty v domech na východ od kostela se bránila hlavně palbou puškových granátů. Po zajištění 6./112. roty obchvátili Němci ze zadu postavení 11. roty. Jen veliteli roty se podařilo uniknouti.“

Nešťastný výsledek boje byl zaviněn tím, že nebyl včas proveden protiútok na vesnici, který by býval byl jistě úspěšný. Bohužel, velitel p. pl. 12 neměl již záloh. Osádka tvrze splnila však svou povinnost hájiti se, pokud to její síly dovolovaly.

Proto osady zařízené k obraně a hlavně tvrze musíme hojně zásobovat střelivem a potravinami, aby se i při obklíčení mohly dlouho držet a tak zajistit výhodné podmínky pro protiútoky.

Podaří-li se konečně útočníkovi zmocniti se celé osady, musí obránce palbou z postavení, připravených za vesnicí, zabrániti, aby nepřítel z osady nemohl vyrazit. Kulometry umístíme za osadou tak, aby postřelovaly východy z vesnice a její zadní okraje.

V. Pouliční boj v osadách.

Pojednání o boji v osadách by nebylo úplné, kdybych nevyličil boje v městech za zvláštních poměrů, hlavně za vnitřních nepokojů, s kterými však — ačkoli nepatří do rámce polních operací — musí armáda počítati.

Revoluce za rusko-japonské války, jakož i za světové války v Rusku jsou pro to charakteristickými případy.

V příštích válkách musíme ještě více počítati s propagandou a agitací nepřátelskou jakožto způsobem válčení, který má ohromit bojovou schopnost polní armády nejen podryváním její morálky, nýbrž podnícením občanské války v týlu.

Sledujeme-li nynější sovětskou vojenskou odbornou literaturu (12) vidíme, jak velkou důležitost připisují ruští vojenští odborníci podnícení revolučních nepokojů v nepřátelské zemi, aby tím snížili bojeschopnost protivníka.

Revoluční boje mají zvláštní, od normálních vojenských operací odlišný ráz tím, že takové boje povstávají ve většině případů a vždy se rozhodují ve velikých městech, průmyslových střediscích, kdežto boje o osady při operacích v poli se rozhodují mimo osady.

Zdolati tyto revoluční nepokoje bude především úkolem vojska za podpory ostatních bezpečnostních orgánů. Mnoho příkladů z dějin poválečných (v Německu r. 1923, v Bulharsku r. 1923, v Estonsku r. 1924 atd.), dokazuje, že revolucionáři nebojují již starodávným způsobem na barikádách obyčejnými střelnými a sečnými zbraněmi, na něž stačilo jezdeckto, nýbrž že dnes tito nespokojenci, vyzbrojení samočinnými zbraněmi, znalí prací technických, jakož i taktických zásad, jsou protivníky, které lze zdolat jen soustavně podle zásad pouličního boje.

Co zde bylo řečeno o revolučních bojích, platí o válce v poli, vede-li se na území, kde se civilní obyvatelstvo chová nepřátelsky, vede drobnou válku proti vlastní armádě nebo konečně jeho odpor vyvrcholí v povstání (na př. války napoleonské ve Španělsku, okupace Bosny a Hercegoviny, za světové války odboj obyvatelstva v Belgii, v Srbsku).

Než se použije vojska, má být povstání zdoláno, je-li to možné, prostředky politickými nebo civilními bezpečnostními orgány. Prvním úkolem bude znemožnit propagandu a agitační činnost.

V boji s povstalcí platí zásada, že je rychle zdoláme překvapením, rychlým a různým jednáním.

Zásady pouličního boje.

Pouliční boje se vedou způsobem, uvedeným v kapitole III. V městech mají však zvláštní význam ještě podzemní komunikace (podzemní dráhy, kanalisace, tunely atd.). Mohou sloužiti k tajnému spojení nespokojenců, někdy i ke krytému přesunu jednotek. Útočník může jich použít k stejnému účelu. Proto musí být věnována veliká pozornost této podzemní komunikační síti.

Všeobecně platí, že při vypracování operačního plánu při boji v městě musí být vzat v úvahu celkový charakter města, jeho poloha, způsob zastavení a jakost budov. Další zásadou je, že se při revolučních bojích nemění všeobecné zásady taktické.

Pouliční boje se rozhodují útokem. Do obrany přecházíme jen k získání času aneb při velké nepřátelské přesile. Je třeba, aby iniciativa jednání byla vojskem vždy udržena. Úkolem vojska jest udeřiti co nejdříve na nespokojence, aby jim nebyl poskytnut čas k tomu, aby se organizovali a zařídili k obraně. Bude-li vojska včas použito, může být povstání tlumeno již v zárodku.

Čelní útoky v městě jsou spojeny se značnými ztrátami a jsou možné jen za účinné podpory ostatních zbraní. Proto jest obchvatný útok zásadou. Povstalci obyčejně špatně organizovaní a neukáznění jsou velmi citliví k obchvatům a zaskočením. Proto stačí, objeví-li se jim menší oddíl v boku nebo v týlu, aby se jejich obrana zhroutila (časté případy při bojích našich legií na Sibiři a v Rusku).

Noční podniky v městě jsou velmi obtížné, avšak může k nim také dojíti. Proto vojsko musí být dobře zajištěno a pohotovo odrazit možný útok revolucionářů, kteří jsou ve většině případů s místními poměry lépe obezrámeni, než vojsko.

Nesmí se při těchto bojích zapomenout na požární opatření.

Úloha jednotlivých zbraní.

Hlavní zbraní při boji v městě je pěchota. Toliko jde-li o sročení neorganizovaných a neozbrojených davů, může býti úspěšně použito jezdeckta.

V pouličním boji je hlavní zbraní těžký kulomet. Jejich palbu doplňují lehké kulomety. Puška a hlavně ruční granáty při boji nablízko a o budovy boj rozhodují.

Minomety nepřímou palbou, při strmé dráze, mohou účinně podporovat pěchotu a často musí nahradit palbu dělostřelectva.

Při komunistickém puči v Berlíně r. 1923 Němci s velkým úspěchem použili středních minometů k zdolání odporů ve velkých, pevných budovách.

Palebná činnost dělostřelectva je dosti omezena.

Dělostřelectva lze použítí dvojím způsobem, a to dělá se strmou drahou (houfnice a moždíře) k nepřímé palbě. Dobrý účinek vyžaduje dokonalé spolupráce a spojení s pěchotou, ale to naráží ve většině případů na značné překážky (nepřehlednost, špatné pozorování účinku palby); dělá s plochou drahou (kanony, jako doprovodní děla pro přímou střelbu (k zdolání hnízd odporů, barikád atd.).

Toto použití dělostřelectva v přímém styku s pěchotou bude nejčastější.

Letectva bude především použito k úkolům zpravodajským (pozorování, fotografování, jako prostředku propagandy, k rozhazování letáků).

Pro úkoly bojové je letectvo méně způsobilé. Kulometnou palbou se však dá dobrého účinku dosíci proti protivníkovi, usazenému na střechách (hlavně u vysokých budov), kde zbraně pozemní jsou méně účinné.

V pouličních bojích si získali ženisté veliké zásluhy. Rozdělení na hlídky bude pravidlem při dobývání budov a násilném vnikání do ulic. Vyzbrojení třaskavinami musí ničit vchody do domů, prorážeti zdi, odstraňovat překážky a barikády.

Obrněná vozidla, a to jak obrněná auta, tak i tanky jsou velmi účinnými zbraněmi v pouličním boji.

Obrněná auta rychlými nájezdy mohou snadno ničit a neutralisovat nepřátelské odpory. Podle zkušeností z pouličních bojů v Německu nedoporučuje se používatí obrněných aut jednotlivě, nýbrž nejméně v četě. Bojová hodnota OA. závisí na rychlém, překvapujícím objevení. Někdy jest užitečné použití umělé mlhy, aby bylo umožněno provedení úkolu obrněných aut.

Tanky bojují podobným způsobem a mají tu výhodu, že mohou překonávat překážky, drtit barikády a mohou proto působit v místech, kde nelze použití obrněných aut.

Zvláštních bojových prostředků používáme způsobem, uvedeným v kap. III. a IV.

Účinek plamenometů proti nevyycvičeným oddílům a málo ukázněným davům nespokojenců bývá vždy velmi dobrý. K rozprášení povstalců a k vyklizení obsazených prostorů stačí malý proud ohně a dýmu. Nevýhodou plamenometů je, že mohou velmi snadno způsobit požár.

Umělá mlha a dým jsou neocenitelnou podporou hlavně za útoku v ulicích. Zamlžením protivníka znemožňuje se mu pozorování a správné

použití palebných prostředků. Revoluční jednotky nejsou pak tak v rukou svých vůdců, poněvadž na ně nevidí a mohou být vojskem snadno zdohány.

Pliny, a to dráždivé, jsou nejmodernějším, ale i neúčinnějším prostředkem proti neorganizovaným davům revolučním a p. Zkušenosti z posledních let, hlavně v Americe, nám ukazují, že plynem lze rychle a nekrvavě potlačit i velmi vážné nepokoje.

VI. Závěr.

Boje o osady byly a zůstanou tím zvláštním druhem boje, který se vede s velikou urputností, poněvadž dochází k bojům zblízka; proto jsou krvavé a bohaté na ztráty. Převahy nad protivníkem dosáhneme však v osadě jen tehdy, bude-li každý jednotlivec prodehnut pevnou vůlí zvítězit. Bystrý postřeh, statečnost a iniciativa mají tu velikou důležitost. Avšak ani mravní hodnota sama o sobě k dosažení úspěchu nestačí. Útok i obrana v osadě vyžaduje vojska tělesně zdatného, dobře vyvíčeného a vyzbrojeného.

Je proto třeba, aby výcviku vojsk v boji o osady byla věnována ona pozornost, které vyžaduje důležitost tohoto zvláštního druhu boje. Lze namítat, že provádění tohoto výcviku v míru naráží na veliké obtíže. I když uznáme tyto námitky, přes to se najde příležitost, hlavně v období zimním, k jeho provádění. Bude zajímat jak velitele, tak i mužstvo. Není-li možno cvičit prakticky, musíme se zabývatí tímto druhem boje aspoň aprikačně.

Důležitost osad jako opěrných bodů zůstává i dnes nedotčena. Jen pěchota v míru dobře vycvičená může využít výhod osad v boji. Hlavně v obraně může obratná pěchota vytvořit z osady skutečnou baštu obranné sestavy. Ale i úkol útočit na osadu a ji dobýt, je-li dobře hájena, není výkonem o nic snadnějším.

Použité prameny:

- Předpisy P-I-1, G-V, D-VIII-1.
 Fetka-Chleboun: „Pěchota v historických příkladech“. Praha 1930 (VÚV).
 Mjr. Tureček: „Útok na osadu“, Voj. rozhledy, 1933, čís. 2.
 Npor. Gruncel: „Boj o osady“. Voj. vých., 1932, čís. 4.
 Přednášky z vál. školy „Boj o osady“.
 Černoch-Hejda: „Nauka o terénu a jeho znázornění“. Praha 1927 (VÚV).
 Mjr. gšt. Papoušek: „Rakouský F. u. G.“, Voj. rozhl., 1933, čís. 2.
 Škpt. Sovadina: „Útočná vozba“. Praha 1930.
 Škpt. gšt. Polívka: „Úprava terénu“. Cvič. listy, roč. III., čís. 6—7.
 „La defence des localités“, Bulletin Belge, 1932, čís. 4.
 Rowecki: „Walki uliczne“, Varšava 1928.
 F. Anulov: „Pouliční boje“, „Vojna i revolucia“, 1927, čís. 10—11.
 Seesselberg: „Der Stellungskrieg“. Berlin 1926.
 Buchdrucker: „Gefechtsexerzieren der Infanterie“.
 Heydemann: „Schlacht bei St. Quentin 1914“.
 Ilseman: „Husaren Regiment (1. Kurhess) No. 13“.
 Heidrich: „Geschichte des dritten ostpreuss. Feldartillerie-Regiments Nr. 79“.
 Sinner: „Das Westfälische Infanterie-Regiment No. 53“.
 Ing. Heigl: „Taschenbuch der Tanks“. Mnichov 1926.
 Grosse Generalstab: „Der Deutsch-französischer Krieg 1871“.
 Hoen-Kerchnawe: „Krieg 1809“.
 Bilabrucek: „Schlacht von Custoza 1866“.